

Op cursus Doppenmethode bij Jan Charpentier

Immy Beijer en Francis Oosterveen

Eind 2012 gonsde het al rond hier in Oss en omgeving: er zou een cursus Doppenmethode gegeven worden door Jan Charpentier. We kennen zijn naam van het boek dat bij vrijwel alle beginnerscursussen Bijenhouden wordt gebruikt: *'Bijenhouden, hoe doe je dat?'*. Hij vertaalde de tekst uit het Duits en bewerkte het boek. Als er dan de mogelijkheid is om juist bij hem een cursus te volgen, dan grijp je die natuurlijk aan. De doppenmethode is kort gezegd een methode om op eenvoudige manier goede koninginnen te telen.

Koninginnen uit redcellen

Bijna elke imker teelt zelf wel koninginnen. Bij het maken van een veger doe je dat al. Het achterblijvende deel van het volk is dan moerloos. De werksters gaan dan larfjes die nog heel jong zijn, tot koninginnen opvoeden door ze koninginnengelei te voeren. Ze bouwen gewone werkstercellen uit tot koninginnencellen (redcellen). Na zekere tijd breek je de redcellen en je laat een paar moeren uitlopen. Die maken dan zelf wel uit wie als nieuwe koningin de baas wordt. Dan heb je van één volk twee volkjes gemaakt met twee moeren, de oude en een nieuwe.

Doppenmethode

Tijdens de cursus maakte Jan, ervaren teler, een teeltlat, waarin hij plastic houterjes hing. Daarin kwamen door overlarven in kleine dopjes jonge larfjes van een raszuivere, zachtaardige koningin. De dopjes hebben de doorsnee van een koninginnencel (9 mm). De teeltlat met de dopjes hing hij in een moerloos volk. De bijen 'denken': dit moeten koninginnen worden, en gaan dan die plastic dopjes van een randje was voorzien. Dat doen ze binnen 24 uur. Daarna kregen wij die aangezette dopjes en stopten ze in een teeltlat die we in een eigen pleegvolk hingen. De bijen gaan vervolgens die doppen uitbouwen tot volledige moercellen, die verticaal aan de teeltlat hangen. Zodra die dicht zijn, schuif je over elke dop een kokertje met suikerdeeg, zodat de nieuwe moeren veilig kunnen uitlopen en niet het gevecht aangaan met andere moeren. Je kunt zo'n teeltlat boven een koninginnenrooster hangen waar de koningin onder zit. Je kunt ook een moerloos pleegvolk maken of je omkleedt de teeltlat met koninginnenrooster zodanig dat de koningin in het volk er niet bij kan.

Als alles goed gaat...

Zoals het hier staat klinkt het allemaal simpel. Maar het zijn veel handelingen en je moet keuzes maken voordat uiteindelijk een aantal moeren in hun kokertje uitloopt. Vervolgens moet je die natuurlijk huisvesten. Gaat alles goed dan heb je volkjes met uitsluitend dochters van je favoriete koningin. De cursus liep parallel met de handelingen die je moet doen binnen je bijenkasten. Bij de cursus hoort een heel duidelijk lesboek.

Het grote voordeel van de doppenmethode – boven het maken van bijv. een veger – is dat je zelf de regie hebt over wat voor koningin je kweekt. Je krijgt bijvoorbeeld larfjes van een raszuivere koningin die de eigenschap

foto Ron van Rooij

foto familie Charpentier

Boven: Jan Charpentier zelf teelt al zijn koninginnen in minipluskastjes.
Onder: Cursisten in de woonkamer...

pen heeft die je wil hebben (bijvoorbeeld zachtvaardig, goede haaldrift, een zekere varroaresistentie). Je kweekt een F1 en je begint als imker dus met al aangenomen doppen. Je kunt zien dat de bijen aan het werk willen met die doppen.

Het voorjaar van 2013 was uitzonderlijk voor de bijen. Het was heel lang te koud. En dat merk je met alles wat je met de bijen doet: ze waren laat, ze hadden er geen zin in en de volkjes groeiden niet zo snel. Het lukte ook niet om van alle larfjes koninginnen te (laten) maken. Bijen blijven hun eigen tempo kiezen. Het is goed om daar weer eens tegenaan te lopen. Niet alles is maakbaar voor een imker.

Meester Jan

Jan gaf de cursus, bij hem thuis samen met Ron van Rooij. We zaten in zijn woonkamer in een grote kring. Zijn vrouw zorgde voor koffie en thee en heerlijke koekjes. Een cursus is een cursus, dat is natuurlijk zo. Maar dat je in zo'n omgeving al die kennis mag opdoen, heeft toch wel iets extra's! Jan geeft les op een heldere manier, maar is ook streng. Telkens een overhoring, die hij waardeerde met een O (onvoldoende), T (twijfel), of V (voldoende). Aan het eind van de cursus moesten we een scriptie schrijven.

Van harte aanbevolen

In deze cursus leer je meer dan alleen koninginnentelen of de doppenmethode. Doordat je druk bezig bent, leer je steeds beter met je bijen omgaan. Je kijkt gericht, bent vaak 'in de bijen' bezig en leert veel over materiaal. En, je werkt met een groep: de mails over en weer, wanneer er weer een moer was uitgelopen of juist niet, zorgden er voor dat je niet alleen tijdens de lesavonden aan de gang was, maar ook als je in de bijen werkte.

Uiteindelijk heb je zelf thuis zachtvaardige volkjes en dat maakt bijenhouden een stuk leuker! Eigenlijk kunnen we iedereen die met bijen werkt, zachtvaardige bijen wil hebben en dat niet aan het toeval over wil laten, de cursus Doppenmethode aanbevelen. En als je die dan ook nog bij Jan Charpentier mag volgen, bof je als cursist! ●

Telen in twee delen

De doppenmethode is een methode voor koninginnenteelt die is opgedeeld in tweeën. Het eerste deel wordt uitgevoerd door ervaren telers, de zogeheten verdelers en omvat het om- (of over-)larven van larfjes uit een goed volk in teeltdoppen en het maken van een startervolk zonder koningin en veel jonge bijen, waarin die doppen worden aangeblazen. Dat wil zeggen dat de larfjes in hun kunstmatige dopje door de bijen worden voorzien van het allereerste begin van een koninginnencel. Na 24 uur begint het tweede deel. Als in de starter de larfjes aldus zijn 'aangenomen' en door de bijen van koninginnengelei zijn voorzien, zijn de aspiranttelers aan de beurt. Die plaatsen de dopjes in een teeltvolk en zorgen ervoor dat ook de rest van de ontwikkeling van de bijenprinsessen tot aan het uitlopen goed verloopt. Op die manier wordt voor beginnende koninginnentelers de drempel om met koninginnenteelt te starten verlaagd. Zie ook de voordracht van Dennis van der Waals tijdens de koninginnenteeltdag van 25 januari jl., te vinden bij de andere voordrachten op onze website en op www.verenigingvancarnicaaimkers.nl.

Cursusmodule Doppenmethode

Tijdens de Koninginnenteeltdag op 25 Januari in Austerlitz vertelde Marie José Duchateau dat de commissie Bijenteeltonderwijs dit jaar de cursus 'Doppenmethode' (her)introduceert.

Marie José Duchateau, lid commissie Bijenteeltonderwijs

Deze NBV-cursus Doppenmethode leert de (beginnende) imker de beginselen van de opkweek van aangenomen koninginnendoppen uit geselecteerde volken tot en met het uiteindelijk invoeren van jonge bevruchte koninginnen in een productievolk.

De kwaliteit van een volk wordt mede bepaald door de koningin. Door koninginnenteelt – d.w.z. van geselecteerde koninginnen met goede erfelijke eigenschappen dochters natelen en deze na bevruchting invoeren in productievolken - kan de de imker zelf de kwaliteit van zijn volken verbeteren. Door die koninginnenteelt in tweeën te splitsen (fase 1 bij de teler en fase 2 bij de imker) kan elke imker op een eenvoudige manier zelf de kwaliteit van zijn volken op peil houden of verbeteren.

De teler zorgt via overlarven en een 'startervolk' voor larven die zich ontwikkelen tot koninginnen met de gewenste eigenschappen. Deze larven zitten in de zogenoemde aangenomen koninginnencellen of doppen en worden aangeboden aan de imker. De imker kweekt de aangenomen doppen verder op tot volwaardige koninginnen. Voor deze groep is de cursus ingericht.

Opfriscursus

De cursus is nadrukkelijk gekoppeld aan de normale volksontwikkeling

en de betreffende imkerpraktijk met zwermregulering en varroabestrijding, en fungeert daarmee ook als een soort opfriscursus, een paar jaar na het basisdiploma.

Op de NBV-website staan de pdf's van de cursusbeschrijving, het lesprogramma zoals ontwikkeld door de onderwijscommissie en het algemene datumschema voor de teelt, klik: cursussen > soorten cursussen > doppenmethode.

foto Tieme Wanders

Teeltlat met doppen

Wie geeft de cursus?

Het initiatief om deze cursus te (laten) geven ligt bij afdelingen of docenten. Ook de cursussen Doppenmethode zullen dan bij het cursusaanbod op de website zijn te vinden. Meer informatie is te verkrijgen bij de Onderwijscommissie. ●